

Upeat näkymät Montenegron korkeimmalta vuorelta.

Sähkömyrsky yllätti Savin Kukin huipulla - MONTENEGRO

21.4.2024 6.00

Vuosia sitten muinaiset ihmiset puhuivat jumalien lepopaikasta. Nykyisin Montenegron vuoristoinen kansallispuisto tunnetaan nimellä Durmitor.

Tuijotamme Euroopan karttaa miettien kesälomaviikon kohdetta. Minne?

Haluamme vuoria, luonnon kauneutta ja rauhaa ilman tuhansia muita kesälomaturisteja. Poistamme listaltamme Alpit, joilla vaeltajia on kesäisin polut täynnä. Sen sijaan valitsemme kohteeksemme Durmitorin kansallispuiston luoteisessa Montenegrossa.

Lento Dubrovniin on edullisin vaihtoehto ja olimme varanneet vuokra-auton etukäteen kentälle odottamaan ja Dubrovnikin kierroksen jälkeen käännämme keulan etelään. Montenegron rajalla maksamme 30 euron ympäristöveron ja 15 euron auton vakuutusmaksun.

Montenegron puolella tiet ovat huonokuntoisia ja teiden varret roskaisia. Rumien, suurten ja likaisten kerrostalojen välissä paikalliset kaasuttavat autonromuillaan. Jonossa jopa neljä perättäistä autoa yrittää ohittaa toisensa samanaikaisesti. Vaarallista, suorastaan hullua. Kaiken kukkuraksi paikalliset kuljettavat huomattavasti autoa pidempiä lautoja ja terästankoja auton alle kiinnitettyinä! Päätämme ajaa vain valoisaan aikaan.

Maisema muuttuu parinkymmenen kilometrin päässä. Korkeat, vehreiden puiden peittämät vuoret ovat kuin seinä. Tasaista maata riittävästi on juuri tien ja muutaman talon leveydeltä. Pysähdymme ostamaan pientä purtavaa ja vettä täpötäydestä kulmakaupasta. Hinnat ovat korkeammat kuin Kroatiassa, mutta edullisemmat kuin Suomessa. Vaihtaisin mielelläni muutaman sanan kaupan kassaneidin ja pihalla hedelmiä myyvän rouvan kanssa, mutta he eivät puhu englantia. Valitettavasti osaan vain muutaman sanan serbiaa, joten rupattelu jää lyhyeen.

Myöhään iltapäivällä pysähdymme pieneen 20 000 asukkaan Kotoriin. Muurit ympäröivät viehättävää Vanhaakaupunkia, jossa kiertelemme mukulakivikatuja ja kapeita kujia. Ihaillemme vanhoja kirkkoja, istumme katukahvilassa ja pyörähdämme pienissä putiikeissa. Kiikumme myös hikisen lenkin vuoren rinnettä nousevan muurin harjalla. Muuri päättyy linnakkeen raunioihin, jotka reippaasti kävellen kiertää viidessä minuutissa. Toki käytämme tovin myös maiseman ihailmiseen. Kotor sijaitsee laaksossa joen varrella vuorten keskellä.

Aamulla varhain matka jatkuu. Poikkeamme aamukahvilla kauniissa turistirihkamakauppoja täynnä olevassa Budvan Vanhassakaupungissa.

Olemme saaneet tarpeeksemme rannikon helteestä ja vuoristo kutsuu. Niksicin pohjoispuolella maisema muuttuu todella kauniiksi. Vastassamme on vuoria, laaksoja, kanjoneita ja pieniä kyliä. Viikutamme heinätöitä tekeville. Koneita ei näy, vain perinteisiä heinäseipäitä ja haasioita. Mehiläistilojen edessä on myynnissä tiloilla tuotettua hunajaa. Luonnonkukkakapellot koristavat kapeiden teiden laitamia. Todellista postikorttimaisemaa!

Matka jatkuu ylös ja alas kukkulateitä, kunnes saavumme Zabljakin pieneen kaupunkiin Durmitorin kupeeseen, noin 1500 metrin korkeudessa. Helle on muuttunut mukavan lämpimäksi sääksi.

Mukanamme on telttä ja keittovälineet, joten seuraamme kylttejä pienelle Ivanin leirintäalueelle. Viehättävä paikka eikä maksa kuin kuusi euroa yöltä! Vuoristo on korkean havupuumetsän takana. Ivanin puutalossa on pienet ikkunat ja koira nukkuu oven pielessä. Talon tytär ajaa kaksi lehmää pieneen latoon yöksi. Kymmenen minuutin kävely metsän halki johdattaa Mustalle järvelle, jonka ympäri kävelyämme pulahdamme uimaan. Järvi on saanut kutsumanimensä siitä, että ympäröivä metsä luo tumman varjon järveen. Virkistävän retken jälkeen pyöräilemme vielä ostoksille keskustaan.

Yö oli yllättävän viileä. Auton lämpömittari näytti 10 astetta aamuseitsemältä. Ostamamme 12 euron opaskirja onkin vuodelta 1986 ja sovelias vuorikiipeilijöille. Me teemme vain päivävaelluksia. Löydämme kuitenkin kirjasta päiväretken Savin Kuk -vuorelle (2313m). Retki kestää kolme tuntia ja korkeuseroa on 903 metriä. Savin Kuk on Durmitorin tunnetuin huippu erikoisen muotonsa vuoksi. Se on kuin jättimäinen tötterö, joka on haljennut keskeltä kahtia. Kello lähenee 11, ennen kuin lopultakin marssimme vuoren suuntaan. Seuraamme kirjan ohjeita, mutta jo puolen tunnin päästä olemme hukassa ja joudumme palaamaan jälkiämme pätkän takaisin. Toinen puoli tuntia kuluu ja olemme nousemassa vuorta. Päivä on puolessa ja aurinko porottaa niskaamme.

Mietimme, riittävätkö voimat ja vesivarat hikiseen nousuun. Kuin tilauksesta näemme ihmisiä hiihtohississä yläpuolellamme. Palaamme takaisin vuoren juurelle ja matkaamme kahdella eri hissillä Savin Kukille. Muutaman sadan metrin kävely ja olemme huipulla!

Pilvet lähestyvät vuorten huippua ja ukkonen jyriisee, mutta näköalat huipulta ovat hulppeat. Näemme Mustan järven ja Zabljakin. Lunta vuorten huipuilla ja poukamissa on yllättävän paljon vielä kesäkuun lopussa. Kaivamme päivärinkastamme termospullon ja juustovoileivät, mutta nautimme eväät kiireellä, sillä ukkosen jyrinä kovenee.

Juuri kun olemme pakkaamassa tavaroita takaisin reppuun, tunnemme värinää ilmassa. Tuntuu kuin ampiainen olisi pistänyt niskaani ja sekuntia myöhemmin näen jotain leijailevan ilmassa miestäni kohti. Se on kuin värisevä näkymätön käärme. Hän parahtaa: "Nyt pois huipulta ja äkkiä!" En ymmärrä, mitä tapahtuu, mutta kiiruhdan juoksujalkaa hissiasemaa kohden. Siellä henkeä vetäessä minulle valkenee, että leijaileva käärme oli sähkömyrsky.

Sauvojen käyttö säästää polvia.

Kirkasvetinen Tara-joki halkoo maisemaa.

Sade alkaa toisella hissimatikallamme alas ja ala-asemalle päästyämme olimme kastuneet. Onneksemme asema sulkee 10 minuutin kuluttua ja työntekijät tarjoavat kyydin takaisin leirintäalueelle.

Illalla sade on enää muisto ja pyöräilemme pienen mutkan kaupungissa. Zabljak on hiljainen parin tuhannen asukkaan kaupunki muutamine hotelleineen, ravintoloineen ja kauppoineen. Matkailijat tuplaavat asukas määrän läpi vuoden. Paluumatkalla ostamme vihanneksia kojasta kaupungin laidalla, kun nuori mies tulee juttelemaan kanssamme. Hän ei osaa paljon englantia, mutta kertoo halustaan matkustella maailmalla. Hän valitsee maan huonoa taloustilannetta ja suurta työttömyyttä. Toivoo kuitenkin tilanteen muuttumisesta on Montenegron liittyessä EU:hun.

Durmitorin kansallispuisto on henkeä salpaavan kaunis. Luonnonkukkia kasvaa kaikkialla, jopa vuorten huipuilla. Mihin tahansa päänsä kääntää, näkee upeita harmaan ja valkean peittämiä vuoria. Tänään ohjelmassamme on kahdeksan tunnin päivävaellus Veliki Meded -vuorilla. Vaelluksen ensimmäiset neljä tuntia ovat tasaista nousua, mutta viimeinen tunti huipulle on kiikkumista. Käytämme nelivetojamme -käksiä ja jalkoja - päästäksemme ylös jyrkkiä vuoren seinämiä. Mededin huipulla eväät ovat tarpeeseen ja ansaitut. Rouskutamme omenoita maisemia ihailen. Katselemme vuorten huippuja kurkottelemassa taivasta kohti. Alhaalla näemme jokia ja teitä viivoina vehreyden keskellä, jota rikkoo pistemäiset talorykelmät ja kimaltelevat järvet.

Mededitä jatkamme matkaa seuraaville huipuille, Severnille ja Juznille. Pätkä on osin vaikeakulkuista ja niskakarvoja nostattavaa. Vuoren harjanteessa on paikoin vain kengän levyinen polku ja jyrkkä putous molemmin puolin. Huipulta laskeudumme kasvot vuoren seinämää hipoen. Ennen käden siirtoa tunnustelemme tarkasti, että kivi jalan alla on tukeva.

Selvitettyämme jyrkät osuudet kiiruhdamme vauhdilla alas mäkräisetsän halki. Ohitamme kävelyllä olevat kolme miestä ja koiran. Pian huomaamme koiran hölkyttelevän perässämme, mutta omistajia ei näy missään. Pysähdymme toviksi odottamaan. Koira-ressukalla on rätki kiedottuna yhden jalan ympärille ja se käyttää kolmea jalkaa, neljäs vain hipoo maata.

Jatkamme matkaa vartin päästä, kun ketään ei näy. Koira seuraa meitä leirintäalueelle saakka ja vilahtaa heti lepäämään automme alle. Tunnin päästä se nousee tarkastamaan tilanteen ja päättää kai, että olemme sen uudet omistajat. Se seuraa meitä joka paikkaan ja haukkuu kaikille meitä kohden tuleville koirille, ihmisille ja lehmille. Lopulta Ivan tulee katsomaan koiraamme ja tunnistaa sen heti. Ivan kertoo koiran olevan vanha ja huonomuistinen ja ajaa sen matkoihinsa.

Karvainen seuralaisemme lähtee nilkuttaen tietä pitkin.

Durmitor-kansallispuisto on perustettu vuonna 1952 ja se on kuulunut Unescon Maailmanperintölistalle vuodesta 1980. Puisto kattaa 390 neliökilometriä maata ja sen alueella on 18 järveä, viisi kanjonia, 27 yli 2200 metriä korkea vuoren huippua, 48 yli 2000 metrin huippua, 748 juotavaksi kelpaavaa vesilähdettä, 2000 kilometriä merkittyjä vaellusreittejä ja kaiken kukkuraksi yli 500 vuotta vanhaa metsää.

Maailman toiseksi suurin jokikanjoni Tara on kaivertanut tiensä puiston poikki. Tara on 82 kilometrin pituinen ja syvimmillään 1300 metriä.

Uutena päivänä päätämme nousta Durmitorin ja koko Montenegron korkeimmalle vuorelle. Jo pelkkä ajomatka Zabljakista Sedloon on mykistyttävä. Tämä puoli puistosta on lähes 2000 metrin korkeudessa ja puut katoavat maisemasta. On vain vuoria, suuria laaksoja, järviä ja hieman ruohikkoa siellä täällä

Parkkeeraamme Sedlon (1907 m) juurelle ja aloitamme vaelluksen seuraten puna-valkoisia reittimerkkejä kivissä. Durmitorin reitit on selkeästi merkityt ja helpot seurata. Vain laajojen lumipalitteiden luona hetkeksi hukkaamme reitin suunnan. Vihreän harmaan Zeleni-järven luona ihailimme vuoristoa ympärillämme. Taukopaikalta reitti nousee jyrkästi Bobotovin edessä olevaa vuoren seinämää pitkin. Irtokivet pyörivät jalan alla eikä matka tunnu lyhenevän lainkaan. Puolivälissä murska loppuu ja ensimmäinen harjanne on pian saavutettu. Harjanteelta matka jatkuu tasaisena nousuna, ennen vaativaa ponnistusta huipulle. Pätkä on hyvin jyrkkä ja kapea. Käteni hikoavat, kun otan vuoresta kiinni ja varovasti astun sivuttain kapeaa lippaa eteenpäin. Harha-askel tai horjahdus ja tipun kivirotkoon. Turvaköysille olisi täällä käyttöä, mutta niitä ei ole.

Matkaa on jäljellä noin kymmenen metriä, kun ryhmä vaeltajia laskeutuu huipulta alas. Jään odottamaan.

Nousut on paikoin jyrkkiä, mutta maisemat huipulla palkitsevat.

Aurinko heijastuu sokaisevasti lumipalteilta.

Bobotovin huippu on kuin seipään kärki. Istua nököttän kiven lohkareen nokassa selkä vuorta vasten. Sydän hakkaa, kun katselen hirvittävää putousta ympärilläni. Seuraan kuinka ryhmän jäsenet keskittyneinä tarttuvat vuoren seinämään ja hilaavat itsensä kapean lipan yli. Paniikki kasvaa sisälläni, kun tuijotan putousta 30 senttimetrin päässä suoraan edessäni. Olen varma, että vuori murskaantuu allani ja tipun kivenlohkareiden seassa varmaan kuolemaan. Tunne on kammottava.

Ainoa vaihtoehtoni on palata alemmas, vaikka voisin olla huipulla puolesta minuutissa. En vain voi enää kiivetä. Mieheni palaa luokseni ja pelkkä katse riittää kertomaan hänelle, että olen saavuttanut huippuni.

Myöhemmin hän kertoo, että hänen täytyi välittömästi istua alas huipulle päästyään. Maailma tuntui kuin keinuva. Bobotovin huippu on vain muutaman metrin levyinen, mutta putous joka suuntaan on satoja metrejä.

Laskeudumme varovasti takaisin alemmalle harjanteelle. Pulssini rauhoittuu ja ihailemme maisemia. Vuorten keskellä laakson pohjalla on syvän sininen järvi, jolla on topaasi rengas ympärillään. Laaksossa on vain yksi mökki, joka on retkeilijöille tarkoitettu autiotupa. Palaamme samaa reittiä autollemme ja raukeina ajamme takaisin Ivanin tilalle. Tänä iltana jää pyörälentki väliin.

Yöllämpötila oli alhainen, vain viisi astetta aamukuudelta. Jätämme Durmitorin taaksemme ja palaamme rannikon helteeseen pariksi päiväksi uimaan ja lekottelemaan. Matka Durmitoriin oli mieleenpainuva ja kansallispuisto vierailun arvoinen!

FAKTAT MONTENEGRO

Tasavalta: Itsenäistyi Serbia-Montenegrosta 3.6.2006

Naapurimaat: Albania, Bosnia ja Hertsegovina, Kroatia, Kosovo ja Serbia

Pinta-ala: 13812 km²

Asukasluku: 661 187

Pääkaupunki: Podgorica

Aikaero Suomeen: -1 tunti

Virallinen kieli: montenegro

Valuutta: euro

Miten pääsee: Suoria lentoja Suomesta Montenegroon ei ole, mutta pääkaupunkiin pääsee muiden kenttien kautta.

Autonvuokraus: Kansainvälisten autovuokraamojen toimipaikkoja on lentokentillä ja kaupungeissa. Vaivattominta on vuokrata auto etukäteen lentokentälle.

Majoitus: Useita leirintäalueita, hotelleja, huoneistoja ja vuokrattavia taloja. Hotelliyö alkaen 30 euroa.

PLUSSAT

- o Reittien lähtöpisteet on helppo löytää.
  - o Reitit on merkitty pääasiassa hyvin ja niitä on helppo seurata.
  - o Majoitusvaihtoehtoja on valittavaksi asti.
  - o Luontokohde on hiljainen ja rauhallinen.
- hintataso on edullinen.

MIINUKSET

- o Puiston infokeskuksen opaskirja- ja karttavaliokoma ovat vaatimattomat.
- o Vuoristossa on toisinaan haasteellisia reittejä.

KOMMENTTI

Durmitor on huippukohde niin kuntolomailijalle kuin vuorikiipeilijälle. Paikalliset ovat ystävällisiä, maisemat upeat eikä kukkaro viikon matkalla paljon kevene. Kannattaa vierailla ennen kuin suuri yleisö löytää kohteen vailla vertaa.

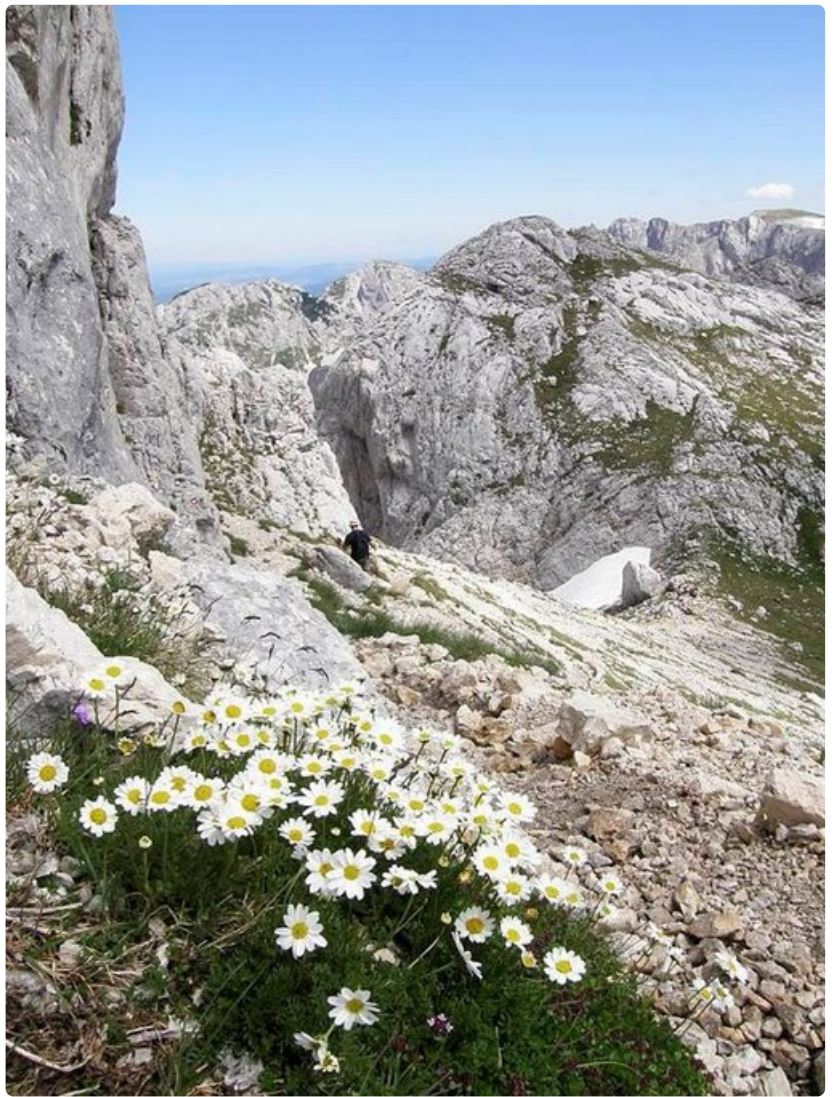
Teksti ja kuvat: MARJA HÄMEENNIEMI-OZWELL

Montenegron kumpuilevaa maaseutua.

Aurinkoenergian keruuta Zeleni-järven rannalla.

Luonnonkukat värittävät vuorten rinteitä.